

'Genişletilmiş Sinema' / 'Expanded Cinema' nedir?

Lara Kamhi serginin kavramsal çerçevesinin de odağında olan soruyu şu şekilde özetliyor:

“Steven Spielberg'ün, sanal alemin izleyiciyi hikâye anlatıcılarından yön almamaya ittiğine ve kendi seçimlerini yapma konusunda çok fazla serbestlik sağladığına dikkat çekmesine karşın, Morton Heilig'in 'geleceğin sinemasının artık görsel bir sanat değil, bilinç sanatı olacağı' şeklindeki tahmini oldukça yerinde sayılır. Günümüzde sinema, 1800'lü yılların sonu ve 1900'lü yılların başlarındaki deneysellik furyasıyla karşılaştırılabilir nitelik kazanmışken, belki de geç kalınmış bir soruyu nihayet sorabiliyoruz: “Ya 'hikâye anlatımı' (Storytelling) ile 'hikâyeyi yaşamı' (Storyliving) arasındaki fark kaybolmamış, aksine hiç var olmamışsa?”

1960'lı yılların batı dünyasında televizyon evlere iyice yerleşirken, dijital kameraların üretimine başlandı ve sinemaya gitme deneyimi kitleler arasında yaygınlaştı.

Bu süreçlere cevaben bir yandan video sanatı oluşurken diğer yandan da sanatçı Stan Van Der Beek'in 'The Culture: Intercom' başlıklı manifestosunda ilk defa 'Genişlemiş Sinema' tanımını kullanıldı. Van Der Beek manifestosunda; 'çığırından çıkmakta olan teknolojinin tehlikeli yönlerine' dikkat çekerken, evrensel bir lisan yaratımının aciliyetine de değiniyordu. Bunun ancak evrensel bir deneyim üzerinden kurgulanabileceğini savunarak sinematik deneyimi genişletip, alternatif ve radikal yaklaşımlarla, ona interaktif bir boyut kazandırmayı teklif ediyordu. Böylelikle bilim, sanat ve teknolojiyi merkezine alan, kurgulanmış sinematik deneyimler şeklinde tasarlanmış ve 'sinema genişledikçe, bilinç de genişler mi?' sorusunu soran 'Genişletilmiş Sinema' akımı belirdi. Galeri veya kamusal alanlarda filmleri mekânsallaştırarak baştan kurgulayan bu eserler gözlemcilere etken roller verip, onları hikâye ve kurgu yaratımına dahil ediyor; televizyonun veya sinema salonunun sunduğu tek yönlü anlatımlara karşın, sinematik deneyime yeni boyutlar kazandırıyor.

Küratör Lara Kamhi, bu sinematik deneyimi: “Film izleme deneyimi tarih boyunca kitlelerin, onlar için tasarlanmış ve kurgulanmış deneyimlere vermiş oldukları tepkiler doğrultusunda şekil almış, dönüştükçe de gerçek hayat sanısına yaklaşmaya çalışmıştır. Gözlemciye, kendi varlığını unutturacak kusursuz bir hayalin peşine düşen sinema kendi kodlarını yarattıkça, dönüşümlü olarak da kitlesel algının oluşumunda büyük bir rol oynamıştır. Böylelikle seyircinin en temel talebi, zihni ve bedeninden uzaklaşabileceği mutlak bir teslimiyet alanı olmuştur. Bu arayışın hipnoz, meditasyon ve hatta rüya kadar eski olduğunu göz önünde bulundurursak, belki de bu simülasyonlar dünyasının bir geri dönüşü olmadığını kavramamız kolaylaşabilir” sözleriyle yorumluyor.